

навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2937/1/62.pdf>, 3. Нагайчук О.В. Аналіз проблем викладання дисциплін «безпека життєдіяльності» та «основи охорони праці» у ВНЗ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/5617/>

Мацеха В. В.

Національний університет «Львівська політехніка»

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ІНФОРМАТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ» В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО ПРОФІЛЮ

Наразі відбуваються реформи вища освіта в Україні, пов'язані зі змінами стандартів вищої освіти відповідно до стандартів та вимог Європейського Союзу, оснований на компетентністному підході, який набуває важливого значення, оскільки переміщує акценти з процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь та навичок у площину формування й розвитку у фахівців здатності практично діяти та творчо застосовувати в різних ситуаціях набуті знання та досвід. Формування інформативної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання комп'ютерного профілю повинен подолати розрив між знаннями та їх практичним застосуванням, навчити за допомогою отриманих і засвоєних знань ефективно вирішувати професійні завдання.

Різні аспекти інформатичної компетентності педагогів професійного навчання комп'ютерного профілю досліджувалися у працях вітчизняних і зарубіжних науковців. Термін «компетенція» аналізується в працях Е. Зеєра, А. Хуторського, С. Шишова. Термін «компетентність» розглядається в працях Л. Сушенцевої, А. Хуторського. У сучасних наукових дослідженнях Л. Петухової, А. Хатько, А. Хуторського вивчається зміст терміну «інформатична компетентність». У ході вивчення літератури виявлено, що подальшого уточнення та вивчення потребує зміст та структура поняття «інформатична компетентність майбутніх педагогів професійного навчання комп'ютерного профілю».

Аналіз чинного законодавства у сфері освіти показав, що питання впровадження компетентнісного підходу є ключовим в нормативних документах у галузі формування національної освіти. Головною метою української системи освіти є створення умов для формування та самореалізації кожної особистості, забезпечення високої якості освіти випускниками середньої та вищої школи.

В рамках компетентнісного підходу ми стикаємося з поняттями «компетенція», «компетентність», «ключові компетентності» та «інформатична компетентність», що мають різноманітні визначення. Щодо поняття «інформатична компетентність», то в літературі зустрічаються ототоженні поняття «інформаційна компетентність», «інформаційно-комунікаційна компетентність». На нашу думку, правильним є поняття «інформатична компетентність» оскільки воно найбільш наближене до науки «інформатика».

В нашому дослідженні дотримуємось формулювань А. Хуторського. «Компетенція – це відчужена, наперед задана соціальна вимога (норма) до освітньої підготовки здобувача освіти, необхідна для якісної продуктивної діяльності в певній сфері» [4].

Також, А. Хуторський пропонує трьохрівневу ієрархію компетенцій [5]: ключові, приналежні до загальному (метапредметному) змісту освіти; загальнопредметні, реалізуються на матеріалі сукупності навчальних предметів (модулів) та освітніх областей; предметні, часткові по відношенню до ключових та загальнопредметних, формуються на матеріалі окремих навчальних предметів [5].

Ключові компетентності дослідник конкретизує для кожного ступеню освіти на рівні освітніх областей та навчальних предметів. Перелік ключових освітніх компетенцій для ступенів вищої освіти визначаються ним на основі головних цілей конкретних ступенів, структурного уявлення особистісного та соціального досвіду, основних видів діяльності здобувача освіти, сприяючих успішній соціалізації здобувача освіти в сучасному суспільстві.

У своїх працях, Л. Сушенцева виділяє ключові компетенції як потенціал розвитку важливих якостей здобувача освіти, що сприяють підвищенню продуктивності його професійної діяльності, удосконаленню знань, умінь та навичок, освоєнню основних сучасних виробничих технологій та формуванню професіонала [2, с. 301].

На думку А. Хуторського «компетентність – це володіння здобувачем освіти відповідною компетенцією, що включає його особистісні ставлення до неї та предмету діяльності, а також сукупність особистісних якостей здобувача освіти (ціннісно-смыслових орієнтацій, знань, умінь, навичок, здібностей), обумовлених досвідом його діяльності в певній соціальній та особистісній сфері» [4].

Відповідно до глосарію термінів Європейської вищої освіти компетентності поділяються на загальні (не залежать від змісту програми підготовки здобувача освіти) та професійні (відносяться до предмету). Подібний поділ компетентностей можна зустріти у Стандартах вищої освіти України, де виділені інтегральні, загальні (ключові, базові), професійні (спеціальні фахові) компетентності, яким повинен оволодіти випускник закладу вищої освіти як на освітньому рівні бакалавра, так і на освітньому рівні магістра.

Інформатична компетентність розглядається як одна з ключових компетентностей, є предметом прогресивного наукового інтересу та розглядається в різних аспектах та з позицій різних методологічних підходів.

Інформатичну компетентність розглядають як «здатність до реалізації системного обсягу знань, умінь та навичок набуття та трансформації інформації у різних галузях людської діяльності для якісного виконання професійних функцій та усвідомленого передбачення наслідків своєї діяльності» [1, с. 183].

На нашу думку, найбільш доцільним визначення терміну «інформатична компетентність» має А. Хатько, яка визначає інформатичну компетентність педагогів професійного навчання комп'ютерного профілю «як системну та динамічну якість особистості, яка інтегрує володіння знаннями теоретичного та технологічного характеру про основні методи інформатики та інформаційних технологій, уміння, навички та досвід їх використання при розв'язуванні професійних інженерно-педагогічних задач засобами інформаційно-комунікаційних технологій» [3].

Таким чином, поняття компетентність доцільно розглядати як якості особистості (знання, уміння, навички), які необхідні для якісної продуктивної діяльності. Зміст терміну «інформатична компетентність» слід розглядати як системну та динамічну якість особистості, яка інтегрує володіння знаннями теоретичного та технологічного характеру про основні методи інформатики та інформаційних технологій, уміння, навички та досвід їх використання при розв'язуванні професійних інженерно-педагогічних задач засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

1. Петухова Л. Є. Теоретико-методологічні засади формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / Петухова Любов Євгенівна – Херсон, 2009. – 564 с., 2. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика: монографія / Лілія Леонідівна Сушенцева. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2011. – 439 с., 3. Хатько А. В. Інформатична компетентність майбутніх інженерів педагогів комп'ютерного профілю. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Ozfm_2013_7_62.pdf, 4. Хуторской А. В.

Ключевые компетенции и образовательные стандарты. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://idos.ru/journal/2002/0423.htm>, 5. Хуторской А. В. Технология проектирования ключевых и предметных компетенций. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.idos.ru/journal/2005/1212.htm>.

Баран М.М., Васькович І.М.
Національний університет «Львівська політехніка»

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У сучасному суспільстві не можна собі уявити жодної людини, яка б не мала освіти. Усе наше життя, діяльність, розвиток залежать від знань, які є у кожного з нас. Знання ми здобуємо протягом усього свого життя, хто намагається зробити це самостійно, а хто вступає до навчальних закладів. Гарантом отримання усіх знань у вищому навчальному закладі має бути викладач – вчитель, які нам ці знання намагається дати. Вважається нормою те, що викладач, який приходить на лекцію, має за дверима залишити усе, що не стосується матеріалу, який він має подати студентам, і зробити все, щоб вони його не просто запам'ятали, але й могли використовувати в усіх відповідних ситуаціях. Виникає запитання, чи все так відбувається насправді. Ми завжди забуваємо, що викладач жива людина, яка має свої емоції, свій характер, переживання тощо. Визріває актуальна проблема щодо соціально-психологічного стану викладача, який йде на заняття. Ефективність його роботи, а, отже, і знань студентів залежить від цього стану.

Сучасні умови впливають на діяльність викладача, яка насичена багатьма факторами, які спричиняють «професійне вигоряння», а саме: величезна кількість соціальних контактів впродовж робочого дня; висока відповідальність; потреба відповідати встановленим нормам.

Робота викладача цікава і, водночас, небезпечна. Вона відрізняється тим, що часто витісняє особисте життя і стає домінуючою. Ефективність роботи будь-якого професійного викладача пов'язана з:

- інтенсивністю праці;
- ненормованістю навантажень;
- емоційною захопленістю;
- строгими соціальними рамками;
- дотриманням моральних категорій.

Нажаль, на даний час робота викладача не вважається пристижною, зокрема, і через недостатню фінансову віддачу. У вищих навчальних закладах все більше спостерігається старіння кадрів. Зокрема, середній вік викладачів становить, приблизно, 50 років. Вивченням емоційного вигоряння досліджували В.В. Бойко, В.Е. Орел та інші [1-2].

Можна визначити основні компоненти професійного емоційного вигоряння:

- емоційна виснаженість;
- деперсоналізація – негативне ставлення до людини.

Результати проведення заняття безпосередньо залежить від того, як викладач може емоційно захопити студентів, наскільки він харизматичний, як вправно викладач може активізувати інтелектуальну здатність слухачів та наповнити їх життя цікавими подіями. При емоційній виснаженості цього досягти неможливо.

Негативне ставлення до людини виникає не через саму людина, а як захист від емоцій, що пригнічують. У викладача такий стан може вилитися у виставленні великої кількості негативних оцінок. Одним з негативних проявів, які можуть спостерігатися у викладачів, може бути тривога, яка спричинюється страхом втрати поваги до себе, страх